

ಬಾನುಲಿ ನಾಟಕಗಳ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿ..

ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತಗಾರರಿಗೆ ಧಾರವಾಡ ಆಕಾಶವಾಣಿ ದೊಡ್ಡ ಆಶ್ರಯದಾತವಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಮನ್ಸೂರ ಗಂಗೂಬಾಯಿ ಹಾನಗಲ್, ಪರ್ವೀನ್ ಸುಲ್ತಾನಾ, ಬಸವರಾಜ ರಾಜಗುರು ಅವರಂಥ ಹಿರಿಯ ಗಾಯಕರು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗಲ್ಲಾ ನಮಗೆ ಸಂಭ್ರಮ. ಅವರನ್ನು ನೋಡುವ ಮಾತನಾಡಿಸುವ ಅವಕಾಶ.

■ ಸ್ಮಿತಾ ಮೈಸೂರು

ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಹಾಯಕಿರಾಗಿ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜಿ ಕರೆದಾಗ ನಾನು ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪದವಿ ಪಡೆದು ವರ್ಷವಾಗಿತ್ತು. (1981) ಪದವಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿ ಬಿಟ್ಟೆ. ಮೊದಲೇ ನಾಟಕದ ಹುಚ್ಚಿದ್ದ ನನಗೆ ಆಕಾಶವಾಣಿ ನಾಟಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಪರೀತ ಮೋಹ. ಅಲ್ಲದೆ ಅಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಮಾಧ್ಯಮವಾದ ಆಕಾಶವಾಣಿ ನಮಗಲ್ಲ ಒಂದು ಮಾಯಾ ಲೋಕ. ಅಂಥ ಲೋಕದ ಆಕರ್ಷಣೆ ಒಂದು ತೂಕ ಹೆಚ್ಚು. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ನೌಕರಿ ಬೇರೆ. ಲಿಖಿತ ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾಗಿ ಸಂದರ್ಶನ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಸುಮಾರು ಅರ್ಧಗಂಟೆ ನಡೆದ ಸಂದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಆಯಿತು. ಆಯ್ಕೆ ಆದ 7 ಜನರಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬಳೇ ಹುಡುಗಿ.

ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಗೆಳತಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರೇಡಿಯೋ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ನನಗೆ ಅಲ್ಲೇ ನೌಕರಿ! ನನ್ನ. ಉಳಿದ ಗೆಳತಿಯರಿಗೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವಾದರೆ ನನ್ನದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದದ್ದು ಎಂಬ ಹೆಮ್ಮೆ. ಧಾರವಾಡ ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದಾಯಿತು.

ನನಗೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ವಿಭಾಗದ ಸಹಾಯಕಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಹೇಳಿದರು. ನನ್ನನ್ನು ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ಸಿಮೀತಗೊಳಿಸಿದರೆ ಎಂಬ ಬೇಸರ ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದೂರವಾಯಿತು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ, ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಹಾಗೂ ನಾಟಕ ತಯಾರಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೂ ಸಿಕ್ಕಿತು. ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡ ಆಕಾಶವಾಣಿಗೆ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಹೆಸರಿತ್ತು. ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತಗಾರರಿಗೆ ಧಾರವಾಡ ಆಕಾಶವಾಣಿ ದೊಡ್ಡ ಆಶ್ರಯದಾತವಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಮನ್ಸೂರ ಗಂಗೂಬಾಯಿ ಹಾನಗಲ್, ಪರ್ವೀನ್ ಸುಲ್ತಾನಾ, ಬಸವರಾಜ ರಾಜಗುರು ಅವರಂಥ ಹಿರಿಯ ಗಾಯಕರು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗಲ್ಲಾ ನಮಗೆ ಸಂಭ್ರಮ. ಅವರನ್ನು ನೋಡುವ ಮಾತನಾಡಿಸುವ ಅವಕಾಶ. ಅವರೂ ಸಹ ಎಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಜಗುರು ಅವರಂತೂ ಮನೆಯಿಂದ ತಂದ ಕಾಫಿಯನ್ನು 'ಬಾರವಾ ತಂಗಿ; ಅಸಲಿ ಹಾಲನ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ್ದು ಕುಡಿ ಬಾ' ಎಂದು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಎಚ್.ಕೆ. ರಂಗನಾಥ, ವಸಂತ ಕವಲಿ, ಯಮುನಾ ಮೂರ್ತಿ ಅವರಂಥ ನಾಟಕ ನಿರ್ಮಾಣಕಾರರು ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರು. ಅವರು ನನಗೆ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಪಾತ್ರ ಕೊಟ್ಟರೂ ಅದು ನನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ತಮ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟ ಬರವಣಿಗೆಯಿಂದ ಹೆಸರಾದ ಸಾಹಿತಿ ಎಂ.ಎಸ್. ಕೆ ಪ್ರಭು, ನಾನಿ ಕಾಕಾ ಎಂದು ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಎನ್ನೆ ಆಕಾಶವಾಣಿಗೆ ಮೆರಗು ತಂದಿದ್ದರು. ಧಾರವಾಡ ಆಕಾಶವಾಣಿ ಈಗಲೂ ಆಗಲೂ 200ಕಿ.ಮಿವರೆಗೂ ಕೇಳುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅಂಚೆಯ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ವಾರಕ್ಕೆ 200-300 ಪತ್ರಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೆಲವು ಪ್ರೇಮಪತ್ರಗಳೂ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು.

'ನಿನ್ನ ಧ್ವನಿ ಎಷ್ಟು ಸುಂದರವಾಗಿದೆ; ನಿನ್ನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಬೇಕು.' ಹೀಗೆಲ್ಲ ಮೊದ ಮೊದಲು ಹೆದರಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ಓಡಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಭವದೇಯ, ಪರಸ್ಪರ ಇಂಥ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಪತ್ರಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಹಿಳೆಯರು ಮಕ್ಕಳ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳೆಲ್ಲ

ಆಕಾಶವಾಣಿಯ 'ಜನಮನ' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕಿ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅಧಿಕಾರಿ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಪ್ರಭು, ರೇಲ್ವೇ ಅಧಿಕಾರಿ ಪಿ.ಕೆ. ಭಟ್.

'ಯುವವಾಣಿ'ಯಲ್ಲಿ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪತ್ರಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಗಿಳಿವಿಂಡು ಆಗ ನೇರ ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಶನಿವಾರ ರವಿವಾರ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮತ್ತು ಮುಂಜಾನೆ ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ 100 ಮಕ್ಕಳಾದರೂ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಹಳ ಜನಪ್ರಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ. ಮಕ್ಕಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹಾಡಲು, ಕತೆ ಹೇಳಲು ರೆಡಿ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ನನ್ನದು. ನನ್ನ ಹೆಸರು ಗಿಳಿವಿಂಡು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ, ಆಗಲೇ ಅಕ್ಕಮ್ಮ, ಕಾಕಾ, ಸಣ್ಣಕ್ಕ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜನಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದರು.

ಈಗ ನಾನು ನಿವೃತ್ತಿಯಾದರೂ ಅನೇಕರು ಭೇಟಿಯಾದಾಗ 'ನೀವು ರೇಡಿಯೋ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಅಲ್ಲೇ' ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ನನಗೆ ಅವರು ಯಾರೆಂದು ನೆನಪಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವರು ನಗುತ್ತ 'ನಾನು ಕತೆ ಹೇಳಿದ್ದೆ ಗಿಳಿವಿಂಡನ್ನಾಗ. ನೋಡಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ, ನೀವು ಒಂಚೂರೂ ಬದಲಾಗಿಲ್ಲ. ನಾವು ದೊಡ್ಡವರಾಗಿ ಗುರುತು ಸಿಗದ್ದಂಗೆ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿವಿ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ವಿಭಿನ್ನ ವಸ್ತು ವಿಭಿನ್ನ ನಿರ್ಮಾಣದ, ರೂಪಕ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ದೆಹಲಿಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಕಳಿಸುವುದು, ಬಹುಮಾನ ಬಂದಾಗಿನ ಸಂಭ್ರಮ, ದೆಹಲಿಗೆ ಇಡೀ ತಂಡ ಬಹುಮಾನ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಹೋಗುವಾಗಿನ ಸಂತೋಷ, ಓಹ್...! ಎಲ್ಲವೂ ಈಗ ಕನಸಿನಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ. ನಾಟಕ, ಮಕ್ಕಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ರಂಗದ ಮೇಲೆಯೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಯಶಸ್ಸು, ಸಾಹಸಿ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿರ್ಮಾಪಕರಾದ ಜಿ.ಎಮ್. ಶಿರಹಟ್ಟಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಿಂದ ವರ್ಗವಾಗಿ ಬಂದರು. ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರನ್ನು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಳೆಯ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಬಳಿ ಕರೆದೊಯ್ದು ಅವರಿಂದಲೇ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಇತಿಹಾಸ, ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗಳ ವಿವರಣೆ ಮಾಡಿಸಿ 'ಮರೆತ ಪುಟಗಳು' ಎಂಬ ಬಹು ಜನಪ್ರಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಒಂದಿಡೀ ವರ್ಷ ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆಯಂತೆ ಮಾಡಿದರು.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ವಿಷಯಗಳ ನೈಜತೆಗೆ ಸದಾ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆಕಾಶವಾಣಿ ದೃಶ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ನಡುವೆ ತನ್ನ ಮಹತ್ವ ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆಯೋ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಹಳೆಯ ಆಲ್ಬಂನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಈ ಚಿತ್ರ ಎಷ್ಟು ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಮನದ ಮುಂದೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿತು. ಈ ನೆನಪು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಸ್ಮರಣೀಯ.